

Feminismul radical

Feminismul radical

- Mary Daly: *Pacatul capital al femeilor este lipsa stimei de sine pentru faptul de a fi femei.*
- Până la abordarea radicală, misoginismul a trecut drept un „rău cultural” care poate descrește.
- Limbajul desconsiderației nu a fost privit ca politic.
- Misoginismul și sexismul în limbaj încep să fie tratate politic, asemănător cu limbajul rasist.
- Vezi actualele probleme legate de corectitudinea politică (misoginism/sexism/patriarhat)

Dictionarul de sinonime al Limbii române (actual)

- **FEMÉIE**, **1.** Persoană adultă de sex feminin; **muier**. **2.** Persoană de sex feminin căsătorită. (Pop.; **Soție**, **nevastă**).
- **FEMÉIE** s. **1.** (pop.) muier, nevastă, fustă. (*O ~ cu un copil.*) **2.** femeie de serviciu v. **servitoare**. **3.** femeie de stradă v. **prostituată**.
- **FEMÉ//IE** ~i f. 1) Persoană matură de sex feminin. ~ **în casă** femeie angajată, în trecut, pentru treburi gospodărești. 2) *pop.* Persoană de sex feminin care și-a pierdut fecioria.
- **BĂRBÁT**, -Ă. **I.** S. m. **1.** Persoană adultă de sex masculin. **Om în toată firea**. **2.** Soț. **II.** Adj. (Rar) **Curajos; voinic; harnic, activ**.
- **BĂRBÁT** s. **1.** om. **2.** v. **soț**.
- **BĂRBÁT** adj. v. **brav, curajos, cutezător, dârz, inimos, îndrăzneț, neînfricat, semet, viteaz**.
- **BĂRBÁ//T** 1) Persoană adultă de sex masculin. 2) **Persoană plină de energie și de fermitate; om în toată firea. ~ de stat persoană marcantă, aflată într-un post de conducere important.** 3) Persoană de sex masculin căsătorită, considerată în raport cu femeia ce i-a devenit soție; soț.
- **BĂRBÁ//T** 1) **Care este înzestrat cu forță fizică și curaj.** 2) *rar* **Care muncește mult și cu folos; harnic; laborios; vrednic.**

- Context general: mișcările tineretului și pentru drepturile persoanelor de culoare din USA
- Feminismul radical: nemulțumire față de stânga radicală a anilor 60-70 și de marginalizarea spre care tindeau să fie împinse interesele femeilor:
- Femeilor din interiorul mișcării li s-au redistribuit roluri tradiționale: să scrie lozinci, să facă operațiuni de secretariat și cafele, să asigure confortul bărbații revoluționari.

Caracteristici generale

- Feminism îndrăzneț, proeminent, mediatizat .
- Neradicalele: strategii de egalitate și de conciliere cu bărbații, strategii de *captatio benevolentiae*.
- **Radicalism: separatismul teoretic și politic față de bărbați.**
- Este imposibilă o societate neutră la gen fiindcă patriarhatul este mult prea constitutiv psihismului masculin: **antifeminismul, sexismul, forma patriarhală în relațiile de gen sunt atât de înrădăcinate în mintea bărbaților încât ei nu pot coopera în mod veritabil pentru o asemenea cauză.**
- Societatea trebuie schimbată cu sau fără consimțământul, susținerea și cooperarea efectivă a bărbaților.

Feminismul radical cultural

- respinge strategia androgină în favoarea „**femeității**”, a **femeiescului**, „**ginomorfismului**” nu a combinației între trăsături masculine și feminine.
- **Femeile nu trebuie să preia și să imite valori bărbătești, ci să descopere în ele însele femeia autentică** (vezi Daly, *Pure Lust*).
- **Heterosexualitatea obligatorie: o formă de organizare a societății care produce și perpetuează strategiile de dominare a femeilor de către bărbați, fiindcă aceste relații sunt marcate de ordinea patriarhală.**

Feminism libertarian și cultural

- **Se separa in problemei reproducerii.**
- Libertarienele admit posibilitatea substituirii modurilor naturale de reproducere cu cele artificiale, recomandă tehnologiile de control a reproducerii, contracepția, sterilizarea și avortul (vezi de ex. S. Firestone).
- Radicalele culturaliste consideră **biologia femeilor drept principala lor aliată pentru o „esență” moral-politică mai bună decât a bărbaților.**

Ideile centrale ale agendei radicale

- **Patriarhatul : formă endemică de putere : Femeile sunt aservite ca femei (pentru că sunt femei), iar opresorii lor sunt bărbații.**
- **Puterea bărbătească este ireductibilă în raport cu celelalte forme (de clasă, de rasă).**
- **Conceptul care reflectă această formă de putere este cel de patriarhat.**
- **Oprimarea patriarhală este primară în raport cu celelalte forme de dominație. Toate aceste forme de dominație se vor perpetua atâta vreme cât cea patriarhală nu este abolită.**
- **Patriarhatul: prima și cea mai veche formă de supunere a unei categorii de oameni de către alta și, cea mai răspândită. O regăsim în aproape toate tipurile de culturi**
- **Este „religia prevalentă a întregii planete” (M. Daly).**

- Întreaga ordine de gen în care oamenii gândesc, utilizează limbajul, trăiesc, construiesc instituții, se clasifică în termenii distincției feminin-masculin, este social construită și nu are nici o bază naturală (feminismul radical libertarian).
- Din faptul că femeile sunt dotate să poarte viață nu putem deduce inferioritatea lor intelectuală și lipsa lor de autonomie.
- Faptul de a purta și da viață este marele avantaj natural, convertibil în avantaje morale și conferă femeilor o esență biofilă, diferită de cea „necrofilă” masculină, atrasă de conflict și război, de ceea ce este mecanic și artificial (feminismul cultural).

- **Puterea nu se oprește la ușa casei.** Se manifestă pregnant în relațiile private.
- **“Ceea ce este personal, e politic”,** : violul marital și în genere în cuplu, bătaia în familie, abuzul, asaltul sexual, hărțuirea sexuală, orientarea sexuală forțată nu pot fi privite doar ca probleme private odată ce implică relații de putere. Ele trebuie să devină probleme politice, iar reglementarea lor trebuie să conducă la eliminarea lor, căci, alături de prostituție și pornografie, toate cele de mai sus servesc la umilirea femeilor și la menținerea lor în frică.
- **Umilirea și înfricoșarea femeilor sunt ingredientele necesare ale patriarhatului.**

Agendă practică

- Dezvoltarea grupurilor de **„trezire a conștiinței”**:
- femeile au depășit sentimentul și starea de izolare, au început să ia legătura cu alte femei, să își împărtășească problemele.
- Bărbații și-au discutat problemele și interesele în partide, organizații, cluburi, în spațiul public. Femeile și-au discutat problemele lor ca femei în spațiul privat, locul predilect fiind bucătăria.
- În noul spațiu construit de astfel de grupuri s-a creat identitatea politică a femeilor ca femei.
- Politizarea violenței împotriva femeilor
- Construirea unor centre de criză și a unor **refugii pentru femeile bătute**.
- Mișcări pentru asigurarea libertății de circulație pentru femei, desfășurate sub lozinca **„reclaiming the night”**

Dezvoltări semnificative pentru teoria politică feministă

Puterea, politica și patriarhatul

- Tradițional, conceptul de **putere** în sens politic viza relațiile neutre, cele din afara familiei și intimității.
- Relațiile personale dintre bărbați și femei era configurată mai ales în sfera emoționalului, sub dictatul sentimentelor, iar această sferă relațională nu are nimic politic.
- Feminismul reformist a avut în centrul său cu precădere relațiile din sfera publică și mai puțin reformarea relațiilor din sfera privată.
- Zona privată a fost prea puțin atinsă de teoria politică în general și de cea feministă în particular.
- Dihotomia public-privat nu a fost proprie doar teoriilor nefeministe, ci și a celor feministe.

Kate Millet: *Sexual Politics* (1970)

- “Prin introducerea termenului de “politică sexuală” cineva trebuie să răspundă în primul rând la problema inevitabilă: “Pot oare relațiile dintre sexe să fie văzute în vreun fel într-o lumină politică?” Răspunsul depinde de felul în care cineva definește politica.
- **Termenul “politică” se va referă la relațiile structurate prin intermediul puterii, aranjamente prin care o persoană sau un grup este controlată de alte persoane sau grupuri [...]. S.”** (Millet, 1970, p. 23-25).
- **Patriarhatul este fundațional față de alte forme de putere.**
- “Dominarea unui sex de către altul este cea mai adânc înrădăcinată ideologie a culturii noastre și dă sensul fundamental al conceptului de putere.” (Millet, 1970, p. 25).
- **Conflictele violente dintre bărbați și femei, chiar dacă se petrec în relații private, trebuie reglementate de către puterea politică astfel încât să se pună capăt “războiului generalizat împotriva femeilor”, umilirii lor ca femei, inclusiv prin misoginism și mai ales războiului manifestat prin violarea, batjocorire și baterea lor.**

Protest autohton

Gerda Lerner: *The Creation of Patriarchy* (1986)

- Patriarhatul
- Femeile par să lipsească din istorie aproape în întregime, ca și când singurul lor rol ar fi fost acela de a naște, crește și îngriji pe cei care „fac istorie”
- Femeile au făcut istoria alături de bărbați, dar odată ce consemnarea istoriei se bazează pe documente scrise, iar **la scris femeile nu au avut acces până în trecutul recent, contribuția lor lipsește, cu mici excepții**. Activitățile femeilor au fost mai degrabă ignorate sau neglijate, adesea tratate ca non-muncă.
- **Istoriografia consemnează drept interesante doar marile acte politice sau marile bătălii (de independență, de clasă, abolitioniste)**. La aceste categorii de acte femeile au participat foarte puțin și marginal și în genere nu le-au decis ele, nefiindu-le îngăduit să transgreseze rolul de gen (vezi prima acuzație contra J. D'Arc sau cazul Olympe de Gouges)

- Femeile par **marginale în construirea civilizației și neesențiale în ce privește faptele cu semnificație istorică.**
- **Istoria e povestită de jumătatea bărbătească a umanității și din punctul ei de vedere. Din jumătatea aceasta lipsesc cei care nu au făcut parte din elita de rasă, clasă, etnie sau din acea parte a lumii care își poate institui propria istorie ca istorie „universală” (de ex. vezi est-europenii).**
- „Este adevărat că femeile și bărbații au suferit excluderi și discriminări din cauza clasei (rasei, etniei etc. MM). **Nici un bărbat nu a fost exclus de la dosarul istoriei din cauza sexului lui, în schimb, femeile da.**” (Lerner, 1986, p. 5).
- **Patriarhatul este un fenomen istoric și prin urmare, așa cum el are un început, poate avea și un sfârșit.**

Ex: Cazul Regina Maria

- “În țara pe care și-a asumat-o cu întreaga ei minte și cu întreaga ei inimă, Maria nu are monument ca diplomată. Neconvenabil și nefeminin. Ajung efigiile în calitate de nevastă și statuia ei ca *mamă a răniților*. Ajunge memoria nevestei mloase a suveranului și cea de mamă a șase prinți și prințese. În cazul în care nu ajunge, nu-i nimic, orice altă calitate, mai ales cele politice se vor trata ca orice hybris femeiesc: cu aria calomniei, firește. Și ce poate să fisureze mai mult imaginea demnă și integră a unei femei brilante în spirit și, pe deasupra, frumoase, pline de viață, decât speculațiile ordinare despre “dubioșenia” prietenilor ei cu bărbații? Cum să conceapă cât de mare este forța caracterului unei femei care a făcut istorie, spiritele mici, învăluite în autosuficiență, cu vorbele ei: *sceptici, cinici, pentru care nimic nu e sfânt, își bat joc de toate, văd numai urâciune și trădare, sunt incapabile să creadă într-o inimă curată?*” (M. Miroiu, *Inima nomadă a Marii Uniri*)

Maria la Alba Iulia

Gerda Lerner:

- A ieși din gândirea patriarhală, înseamnă:
- **„Să fim sceptice față de orice sistem de gândire cunoscut....să ne încredem în experiența femeiască...să scăpăm de marii bărbați pe care îi avem în minte și să-i înlocuim cu noi înșine, cu surorile noastre, cu străbunicile anonime....să dezvoltăm curajul intelectual, curajul de a trăi prin propriile forțe...să riscăm eșecul... Poate că cea mai mare provocare în gândirea femeiască este cea de a trece de la dorința feminină de siguranță și aprobare la cea mai „nefeminină” dintre toate însușirile: aceea a aroganței intelectuale, supremul hybris de a-și revendica pentru sine dreptul de a reordona lumea. Hybrisul creatorilor de zei, hybrisul bărbaților creatori de sisteme”** (Lerner, G. 1986, p. 228).

Mary Daly

- Femeile au fost lobotomizate, îndobitocite, au devenit marionete ale voinței bărbătești (*Gyn /Ecology, 1978*). Pentru ca să depășească un astfel de stadiu de invazie a minții proprii, **femeile trebuie să exorcizeze patriarhatul din mintea lor**, să-și regăsească „sinele original”, să înceteze să comită păcatul capital femeiesc, „lipsa stimei de sine” pentru faptul de a fi femeie (*Pure Lust, 1984*), să-și asume curajul autenticității și hybrisul creatorilor, al marilor maeștri).

Reproducerea, maternitatea și sexualitatea ca probleme politice

Libertarienele:

- preluarea tehnologică a reproducerii.
- **1970, Shulamit Firestone *Dialectic of Sex*:** Biologia este inamica principală a femeilor. Facultățile lor reproductive sunt mereu politizate, întră sub controlul altora. O femeie se va emancipa cu adevărat doar când își va putea controla tehnologic biologia. **Tirania familiei biologice va putea avea un sfârșit:** când fecundarea, gestația și nașterea vor fi posibile în afara corpului femeilor, ele vor fi cu adevărat eliberate.

Radicalele culturale (O'Brian, Rich, Daly):

- **Maternitatea** marele avantaj al femeilor. **Orice bărbat este conștient că a depins de o femeie pentru însuși faptul de a exista** (vezi Daly, *Gyn/Ecology*, 1978). Prima decizie fundațională este cea luată de o femeie în privința faptului de a deveni mamă. În ultimă instanță hotărârea că orice persoană se va naște aparține femeii.
- **Maternitatea face ca femeile să aibă o esență diferită de a bărbaților. Datorită ei femeile sunt esențial biofile, păstrătoare și dătătoare de viață, mai nonconflictuale, mai pacifiste.**

- Lipsa experienței materne și neparticiparea la creșterea copiilor conduc bărbații mai degrabă spre înclinații necrofile: spre conflict, violență, război, spre ceea ce este mort, artificial, mecanic (Daly).
- Este în interesul femeilor să mențină avantajele reale și simbolice ale procreării și nașterii. **Sursa esențială a forței femeiești se află chiar în putința de a da viață.**
- Nu sarcina și nașterea duc la inferiorizarea femeilor, ci **producția ideologică despre inferiorizare prin „biologie”, producție care a fost generată de bărbați din cauza invidiei pe capacitatea generativă a femeilor și pe faptul că au depins de ele pentru a se naște și depind de ele pentru a avea ei înșiși urmași.**
- Întregul arsenal tehnologic în privința reproducerii exprimă voința bărbătească de a lua sub control puterea femeilor de a da viață și de a le aliena de procesul nașterii așa cum sunt alienați ei înșiși. Ei vor să devină „tați tehnologici” (Daly, 1978).

Sexualitatea

- **Heterosexualitate obligatorie** (vezi A. Rich, S. L. Hoagland, M. Daly). Înseamnă de fapt a accepta să intri într-o relație patriarhală, nu într-una partenerială.

- **Lesbianismul ca alegere politică.**

„relațiile dintre bărbați și femei sunt esențial politice. Sunt relații bazate pe putere și dominare. Fiindcă lesbienele resping activ aceste relații și aleg relațiile cu alte femei, ele sfidează establishmentul politic.

Feminismul este teoria și politica iar lesbianismul, consideră radicalele, este practica.

Politizarea violenței împotriva femeilor

- Susan Brownmiller, *Against our Will. Men, Women and Rape* (Împotriva voinței noastre. Bărbații, femeile și violul), Andreea Dworkin, *Pornography. Men Possesing Women*, (Pornografia. Femei în posesia bărbaților) și Catherine MacKinnon, *Feminism Unmodified: Discourses on Life and Law*, (Feminismul neschimbat: Discursuri despre viață și lege).

Andreea Dworkin

- Prin pornografie, violență domestică, prostituție și asalt sexual femeile trăiesc în frică față de bărbați; privită ca fiind complet în afara politicii, fiindcă în cea mai mare măsură ea se petrece în casă și în cuplu (violența domestică, abuzul sexual în familie, violul marital) sau pe piața privată: pornografia și prostituția.
- **“Dominarea masculină a corpului feminin este realitatea fundamentală a vieții femeilor și întreaga luptă pentru demnitate și autodeterminare își are rădăcina în lupta pentru controlul asupra propriului corp, în special controlul asupra accesului fizic la propriul corp”** (Dworkin, *Pornography*, 1995, p. 203).
- **Femeia redusă la sex, mai exact la un obiect ce poate fi vândut, cumpărat, furat: căsătorii aranjate, prostituție, viol. Corpul femeii este luat sau posedat**

- **Într-o cultură a supremației masculine, violul și prostituția sistematic practicate și ideologic susținute generează pornografie, iar perpetuarea pornografiei depinde de continuarea practicilor de prostituție și viol.** (Dworkin, 1995, pp. 239-240).
- **Pornografia ca misoginism extrem:** abolirea pornografiei. Pornografia a justificat excluderea femeilor, prezentând sexualitatea feminină ca sexualitate a târfei de bordel.
- **“Bordelurile sunt lagăre de concentrare pentru femei. Femeile au fost închise în ele ca animalele în cuști pentru a face o muncă de sclav, o muncă potrivită cu natura, funcția și sexualitatea târfei. Răspândirea pornografiei care utilizează femei reale înseamnă răspândirea bordelului, a lagărului de concentrare pentru femei, a casei de sclavie sexuală”** (A. Dworkin, 1995, p. 243).

Critici ale feminismului radical

- **Esențialism și misandrie.** Radicalele culturale susțin că există un sine femeiesc original mai bun, înăbușit de ideologia patriarhală. Contravine ideii că femininul și masculinul sunt doar construcții culturale, că nu există esență bărbătească sau femeiască.
- **Rigiditate** în definirea uneori prea largă a hărțuirii sexuale, a prostituției și a pornografiei, ca și poziția prea tranșant negativă a radicalelor în privința caracterului forțat al heterosexuality: **politizarea sexualității spre o tratare prea victorian-austere a acesteia.**
- Ieșirea din această rețea de dominație trebuie făcută în colaborare cu bărbații.

Ce datorăm feminismului radical

- Sanționarea legală a hărțuirii sexuale, violenței domestice, violului marital, pornografiei.
- Condamnarea traficării, a sclaviei sexuale a femeilor. Condamnarea pieței negre a prostituției forțate : victimele predilecte femeile din țările sărace, în tranziție, cu mijloace de subzistență și protecție slabe.
- Sub presiunile feministelor, mai ales a celor radicale, în urmă cu un deceniu și jumătate **ONU a trebuit să admită că violul în condiții de război este crimă de război**. Este mai ales cazul violului în grup, întreprins deliberat pentru batjocorirea, umilirea reprezentanților celui alt grup etnic, cazurile de acest fel fiind deosebit de evidente în contextul războiului din fosta Iugoslavie. Ceea ce conta într-un astfel de caz extrem era tot confruntarea între bărbați iar violarea femeilor nu era decât un alt mijloc de exaltare a bărbăției războinice.
- *Vezi și cazul Statului Islamic.

România

- Se dezvoltă în formă specifică, mai ales prin aceea că subiectul cel mai frecvent al protestelor este violența domestică, la care se adaugă hărțuirea sexuală și hărțuirea stradală.
- Unele organizații au îmbrățișat o agendă a valului III, cu accent pe intersecționalitate, preponderent legată de problematica femeilor rome, de cele de clasă și a minoritățile sexuale.

- Cercetare amplă asupra prostituției stradale: Alina Tăriceanu: *În cine dăm cu piatra? Prostituția: politici și practici*
- Cercetări și inițiative despre hărțuirea sexuală în spațiul universitar (SNSPA, Științe politice)
- Cercetare amplă asupra hărțuirii stradale: Simona Chirciu: teză de doctorat (2017).
- Protest vizual la Parlament, 2017 (Filia)

Nume SIMONA CÎNCULEACĂ

Vârstă 45

Localitatea CONSTANTA

Cauza decesului UCISĂ CU M. LOVITURI
DE CUIT DE POSTUL SOT. FEMEIA
DEPUSE PLÂNGERE LA
POLIE

Nume MIHAELA GABRIELA

Vârstă 54 de ani

Localitatea CRAIOVA

Cauza decesului INCENDIATĂ
DE IUBIT ÎN ZIUA DE
DRAGOBETE

Nume ELIZA DRAGNE

Vârstă 30 de ani

Localitatea ALEXANDRIA

Cauza decesului ÎNJUNGHIATĂ
ÎN GÂT CU O ȘURUBELNIȚĂ
PENTRU CĂ NU S-A LĂSAT
VIOLATĂ

Nume ADRIANA FARCAȘ

Vârstă 33 de ani

Localitatea CONSTANȚA

Cauza decesului INJUNGHIȚĂ
CU 11 COVITURI
DE CŢIT